

Upplands fornminnesförening

Styrelsens berättelse över föreningens verksamhet arbetsåret 1956–1957

IN MEMORIAM

Under förlidet arbetsår har Upplands fornminnesförening förlorat två inom uppländsk kulturminnesvård mångårigt verksamma krafter, nämligen f. förste bibliotekarien *Oskar Lundberg*, Uppsala, och kyrkoherde *Arvid Bladh*, Sparrsätra.

Oskar Lundberg, som avled 10 sept. 1956, var en lång följd av år i egenskap av sekreterare i Upplands fornminnesförening något av en centralgestalt inom uppländsk hembygdsrörelse och kulturminnesvård. Under sina ämbetsår i fornminnesföreningens tjänst, 1918–1921 och 1925–1939, utvecklade Oskar Lundberg stor omsorg om föreningens verksamhet, främst genom utgivandet av föreningens tidskrift. Minnesrika och högt skattade blevo de vår- och höstutflykter, som fornminnesföreningen bjöd sina medlemmar under sin skicklige sekreterares färdledarskap. Under de sista åren gav Oskar Lundberg sina krafter åt Gammel Gränome gård i Olands-Stavby, där hans mål var att skapa en upplandsgård för bildande konst.

Kyrkoherde Arvid Bladh, som bortgick 22 dec. 1956, var född i södra Hälsingland, men kom i och med sin prästerliga tjänst att i nära tre decennier vara verksam i Fjädrundabygden. Denna ålderdomliga uppländska trakts historia och kulturhistoria fångade honom helt. All sin lediga tid tillbringade kyrkoherde Bladh i arkiven i Stockholm och Uppsala och utforskade där med minutiös noggrannhet fem Fjädrunda-socknars öden genom seklerna. De sockenskilddringar, som kyrkoherde Bladh efterlämnat i manuskript om Torstuna, Österunda, Härnevi, Bred och Sparrsätra, torde utgöra något av det mest värdefulla och omfattande, som hittills frambragts inom uppländsk hembygdsforskning.

STYRELSE

Fornminnesföreningens styrelse har under arbetsåret 1956—1957 haft följande sammansättning:

Landshövding Georg André, Uppsala, ordf.
 Professor Dag Strömbäck, Uppsala, v. ordf.
 Riksdagsman Gunnar Lodénius, Penningby.
 Friherrinnan Beth de Geer, Upplands-Väsby.
 Lantbruksattaché Göran Knutsson, Uppsala.
 Riksdagsman Edv. Thun, Enköping.
 Bankdirektör Gunnar Rosenborg, Uppsala, skattmästare.
 Landsantikvarie Nils Sundquist, Uppsala, sekreterare.
 Intendent Nils Alenius, Uppsala.
 Riksdagsman, Hj. Åhman, Rånäs.
 Direktör Eric Wolrath, Uppsala.
 Redaktör Ellis Edman, Uppsala.
 Regeringsrådet Adolf Lundevall, Stockholm.
 Ingenjör Eric Aberg, Uppsala.

Utsedd av Uppsala läns landsting:

Tillsyningslärare Harald Gustafsson, Gamla Uppsala, med godsägare Ferdinand Nilsson, Kungsängen, som suppleant.

Utsedd av Stockholms läns landsting:

Riksdagsman Gunnar Andersson, Gustafsberg, med riksdagsman Martin Söderquist, Solna, som suppleant.

Utsedda av Uppsala stad:

Förste arkivarie Manne Eriksson och personalvårdsassistent P. A. Landahl med redaktionssekreterare Stig Carlbring och chefredaktör Axel Ljungberg som suppleanter.

Verkställande utskott: Verkställande utskottet har utgjorts av landshövding André, ordf., prof. Strömbäck, förste arkivarie Eriksson, dir. Wolrath, tillsyningslärare Gustafsson, riksdagsman Andersson, skattmästaren och sekreteraren.

Revisorer: Föreningens revisorer ha varit f. riksbanksdirektör G. A. Barre och bankkamrer Gösta Holdo med riksbanksdirektör C. E. Leffler och lantbrukare Martin Ehrengren som ersättare. Av Uppsala stad utsedd revisor har varit svetsaren O. Nordström med köpman Herbert Ahlqvist som ersättare.

ÅRSMÖTE OCH VÅRUTFLYKT

Upplands fornminnesförenings årsmöte och vårutflykt ägde rum söndagen 3 juni 1956 med besök vid minnesrika platser i västra Uppland. Vid Harbo hembygdsgård hälsades utflyktsdeltagarna av fornminnesföreningens ordförande, landshövding Andrén, varefter ordföranden i Harbo hembygdsgård, kyrkoherde Heribert Bergvik, talade om Harbo socken och dess hembygdsgård. De i anläggningen ingående byggnaderna besågos under ciceronskap av amanuens Berg och medlemmar i hembygdsgårdens förening. Vid Aspås säteri välkomnade direktör och fru Bengt Sandström och inviterade till gemensam kaffedrickning. Årsmötesförhandlingarna ägde rum under landshövdingens ordförandeskap. Minnesord uttalades över under året bortgångna, styrelse- och revisionsberättelser upplästes och godkändes och val av styrelseledamöter förrättades. Till föreningens hedersledamöter kallades f. förste bibliotekarien fil. dr Arvid Hj. Uggla, Uppsala, och fil. dr Herbert Rettig, Skånellaholm. Föreningens förtjänstmedalj tilldelades f. rektorn agronom Wilhelm Mattsson, Väddö, intendent Henning Österberg, Sundbyberg, och fru Iris Ekman, Värmdö. Landsantikvarie Sundquist gav några data i Aspås gårdskyrkas byggnadshistoria. Sedan landshövdingen uttalat fornminnesföreningens tack till herr och fru Sandström, fortsattes färden till Östervåla kyrka. Kantor Sven von Knorring spelade på den berömda Strandorgeln och t. f. kyrkoherde Fritz Walfridsson redogjorde för kyrkans olika byggnadskeden. Efter ytterligare ett uppehåll i Östervåla, nämligen vid socknens hembygdsgård, Mårtsbogården, med målarmästare J. E. Themné som ciceron, gick utflykten till Sala gamla gruvby. Folkskolläraren, fil. kand. Assar Jansson berättade om 1500-talets gruvstad samt demonstrerade de under sommaren 1955 frilagda grunderna till gruvbyns bostäder. På Sala Stadshotell intogs slutligen gemensam middag. Landshövding Andrén hyllade de nya hedersledamöterna och medaljörerna och framförde tack till alla dem, som medverkat vid utflykten. För hedersledamöterna talade dr Uggla och för medaljörerna intendent Österberg. Sala stads hälsning framfördes av stadsfullmäktiges ordförande komminister Bertil Elgstedt.

HÖSTUTFLYKT

Höstutflykten 1956 ägde rum söndagen 30 sept. med studiebesök i Morkarla, Älvkarleby, Österlövsta och Tegelsmora. Morkarla nyrestaurerade kyrka demonstrerades av komminister Hans Svensson, i Älvkarleby be-

sågs Gammalgården under maskinist Klockares och Carl XIII:s bro under landsantikvarie Sundquists ledning. För Österlövsta kyrka och dess minnen redogjorde kontraktsprosten Torsten Lind och i Tegelsmora prästgård berättade amanuens Berg om de kulturhistoriskt intressanta inredningar, som framtagits och återställts vid restaureringen 1954-55.

VINTERTING MED DISA GILLE

Upplands fornminnesförenings vinterting med Disa Gille hölls söndagen 3 febr. 1957. Vintertinget öppnades av fornminnesföreningens vice ordf. professor Dag Strömbäck å Universitets lärosal IV. Om förslaget rörande Uppsala domkyrkas restaurering talade skriftställaren fil. dr Gotthard Johansson. Efter föredraget, som illustrerades med ljusbilder, följde fortsatta förhandlingar på Hantverksföreningen. Intendenten fru Gunnel Hazelius-Berg höll ett inledande anförande om »Bygdedräkt och mode-dräkt, ett diskussionsinlägg», belyst med ljusbilder, varefter en livlig diskussion följde. Flera av deltagarna i sammankomsten buro sockendräkter och presenterade desamma, såsom Häverödräkten, Värmdödräkten, Olandsdräkten, den manliga Lännadräkten m. fl.

Senare på dagen samlades Disa Gille till gillestämma och måltid på Upplands nation under presidium av åldermannen f. regeringsrådet Adolf Lundevall. Järlåsa hembygdsförening mottog utdelningen ur landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond och Disa Gille pris för 1957 tilldelades Stockholms-Näs hembygdsförening. Talet för Uppland hölls av överste C. A. Grewell. Om »Upplands Regemente och dess bygd» berättade generalmajor Einar Björk.

ANSLAG OCH GÅVOR

Fornminnesföreningen har under år 1957 alltjämt haft förmånen att er-hålla ekonomiskt stöd för sin verksamhet från myndigheter, vissa institutioner och enskilda. Uppsala läns landsting har anslagit 9 000 kr., Stockholms läns landsting 6 500 kr. och Uppsala stad 12 000 kr. Uppsala stad har därtill anslagit hyresmedel för lokaler för Upplandsmuseet samt genom Arbetslöshetsdelegerade medel till arkivbiträde å expeditionen. För dessa anslag, omistliga för föreningens verksamhet, uttalar styrelsen sitt varma tack.

FRÅN VERKSAMHETEN

Vad rör föreningens arbete inom landskapets kulturminnesvård hänvisas till vad som nedan anföres under »Tjänstemännens verksamhet». Medlemsvärvningen har fortsatt och ett flertal Ortsombud ha svarat för distribueringen av årsboken i bygderna.

TJÄNSTEMÄNNENS VERKSAMHET

Landsantikvarien

Landsantikvarien har tjänstgjort som sekreterare och expeditionsföreståndare, redaktör för årsboken och tidskriften samt som intendent för Upplandsmuseet och Kvekgården. Ett stort antal ärenden, i huvudsak rörande forntiden och medeltiden, har handlagts. För Riksantikvarieämbetet har yttranden rörande olika kulturminnesvårdsfrågor avgivits.

Landsantikvarien har tjänstgjort som sekreterare i Disanämnden och varit intendent för Disagården. Landsantikvarien har vidare tjänstgjort som sekreterare hos 1955 års museidelegerade, vars uppgift varit att framlägga kostnadsberäkning jämte kostnadsfördelning för det kulturhistoriska stads- och landskapsmuseets inrättande i Akademikvarnen. I den restaurerings- och organisationskommitté för iordningställande av stads- och provinsmuseum i Akademikvarnen, som tillsatts efter det delegerade fullföljt sitt uppdrag, är landsantikvarien medlem och sekreterare.

Under förlidet arbetsår har landsantikvarien handlagt ärenden rörande såväl forntiden och medeltiden som nyare tiden. Rörande *fortiden* i Danmark, Knutby, Lagga, Låssa, Riala, Vaksala och Vendel; rörande *medeltiden* i Biskopskulla, Björklinge, Bälinge, Danderyd, Dannemora, Ekeby, Enköping, Enköpings-Näs, Fittja, Hammarby, Håbo-Tibble, Håntuna, Härkeberga, Junkil, Kalmar, Lagga, Sigtuna, Svinnegarn, Ununge och Viksta; rörande *nyare tiden* i Alsike, Alunda, Balingsta, Björklinge, Bälinge, Enköpings-Näs, Film, Fröslunda, Funbo, Hagby, Husby-Årlinghundra, Lagga, Norrtälje, Nysätra, Rasbokil, Rimbo, Roslagsbro, Roslagskulla, Söderby-Karl, Tierp, Viksta, Villberga, Väddö, Västeråker, Västland, Älvkarleby, Österlöfsta och Österåker.

Landsantikvarien har tjänstgjort som kulturhistorisk kontrollant vid restaureringen av Trefaldighetskyrkan i Uppsala, Björklinge, Bälinge, Dannemora, Enköpings-Näs' och Uppsala-Näs' kyrkor samt vid restaureringen av Akademikvarnen i Uppsala, Botaniska trädgårdens omgärningsmur i Uppsala, Söderbomska husets i Uppsala medeltidsvåning samt Kista hembygdsgård i Väddö.

Landsantikvariern har under året publicerat ett flertal uppsatser av skiftande kulturhistoriskt innehåll och hållit föredrag i stad och på land. Bland föredragen må nämnas: »Uppsala på Glutens och Magisterns tid» inför Bondkyrko hembygdsförening Stabygården 3 april 1956; »Svinnegarns källa och Trefaldighetsdrickandet» vid Svinnegarns hembygdsförenings trefaldighetsfest 26 maj 1956; »När Carl XIII:s bro kom till» vid återinvigningen av Älvkarlebybron 20 juni 1956; »Upplands äldre indelning» vid Länsvägnämndernas förbunds exkursion i Roslagen 25 sept. 1956; »Uppländsk folkkultur» vid Uppsala läns bildningsförbunds kurs i Skärplinge 26 nov. 1956; »I domkyrkans skugga för 100 år sedan» vid Uppsala domkyrkoförsamlings personalfest å KFUM 12 dec. 1956 samt »Äldre stadskartor och stadsplaner över Uppsala» vid Generalstabens litografiska anstalts fest å Östgöta Nation 11 april 1957. Hembygdsföredrag har hållits vid Tensta hembygdsförenings sommarfest 22 juli 1956, vid Knutby-Bladåkers fornminnes- och hembygdsförbunds sommarfest 29 juli 1956 samt invigningstal vid invigningen av Tierpsortens hembygds-gilles nya fana 26 aug. 1956.

Landsantikvariern har under året publicerat följande uppsatser: »Uppländska kyrkor med dubbla portaler», Uppsala Nya Tidnings julnummer 1956; »Uppsalas äldre stadskartor och stadsplaner», bilagd skrift till Generalstabens Litografiska Anstalts nyutgåva av Rob. Schumburks karta över Uppsala 1882, 1957; »De arkitektoniska miljöerna i Uppsala före och efter branden 1702», i »30 år som byggmästare i Uppsala 1925–1955, Minnesskrift utgiven av Byggnadsfirman Anders Diös»; »Trojeborgarna i Uppland och några av deras fränder», i årsboken *Uppland* 1956.

Amanuensen

Amanuensen har biträtt landsantikvariern i hans tjänsteverksamhet såväl beträffande ärenden inom Uppsala stad som inom distriktet. Amanuensen har tillika varit redaktionssekreterare för årsboken *Uppland* samt omhänderhaft *Upplandsmuseets* och 1947 års museikommittés registrerings- och insamlingsarbete.

I Uppsala har utförts undersökning, uppmätning och fotografering av murfynd, som frilagts vid schaktningsarbeten å S:t Eriks torg (lämningar efter äldre kvartersbebyggelse), i Akademigatans längdriktning (gamla domkyrkotrappan, domkyrkomuren m. m.), utanför Gustavianums västfasad (grundmurverk till 1600-talets fritrappa), inom kv. S:t Erik (rester av den östliga fortsättningen på den i Söderbomska huset befintliga

medeltida jordvåningen), inom kv. Torget (grundmurverk till medeltida bod) samt i kv. Rosenberg (äldre träbebyggelse). I samband med rivning av äldre byggnader inom kv. Sandbacken har byggnads- och kulturhistorisk undersökning samt uppmätning och fotografering utförts och inredningsdetaljer registrerats och tillvaratagits. Vid den inre restaureringen av Trefaldighetskyrkan i Uppsala framkomna fragment av hög- och senmedeltida målningar ha inmätts och protokollförts.

I Haga, Edsbro, Vaksala och Vendel har fornlämningar undersökts, varom rapport avgivits till Riksantikvarieämbetet.

På landsbygden har amanuensen biträtt vid handläggning av ärenden rörande såväl forntiden och medeltiden som nyare tiden. Rörande *forntiden* i Alunda, Edsbro, Haga, Läby, Ramsta, Rasbo, Rasbokil, Stavby, Vaksala, Vendel, Västeråker, Västland och Västra Ryd; rörande *medeltiden* i Dannemora, Kalmar, Lagga och Ärentuna; rörande *nyare tiden* i Alsike, Alunda, Balingsta, Björklinge, Dannemora, Enköping, Film, Fresta, Gamla Uppsala, Hammarby, Husby-Ärlinghundra, Jumkil, Långtora, Rasbokil, Sigtuna, Skuttunge, Skäfthammar, Tierp, Uppsala-Näs, Västland, Åkerby, Älvkarleby, Östervåla och Östuna.

I Rasbokil har föredrag hållits vid av Uppsala läns bildningsförbund anordnad hembygdskurs och i Knivsta två föredrag ingående i en av Studieförbundet Medborgarskolan arrangerad föreläsningsserie. Vid av Kursverksamheten anordnad resa till de uppländska bruken har amanuensen varit ledare. Vid likaledes av Kursverksamheten anordnad studiekurs i ämnet »Möbler och möbelstilar» har amanuensen varit kursledare. Amanuensen har biträtt vid visningar av Uppsala stads sevärdheter samt fornminnesområdet, kyrkan och Disagården i Gamla Uppsala.

UPPLANDSMUSEET

Styrelse för Upplandsmuseet har varit Upplands fornminnesförenings styrelse och föreståndare för museets samlingar landsantikvarie Sundquist med biträde av amanuens Berg.

Under det gångna året har en byrå i senbarock samt en gustaviansk byrå inköpts liksom några stick med uppländska motiv. Gåvor har mottagits från Kungl. Upplands regementets officerskår, prof. Olof Östergren, fröken Astrid Hammarskiöld, fröken Alma Eriksson och kassör Th. Carlsson, Uppsala. Till dessa givare och till övriga personer, som på ett eller annat sätt understött museet i dess verksamhet, ber museistyrelsen att få uttala sitt tack.

Rörande museifrågan hänvisas till vad som nedan anföres under »1956 års kommitté för ett stads- och landskapsmuseum i Uppsala».

KVEKGÅRDEN

Kvekgården, fornminnesföreningens gård i Fröslunda socken, har stått tillgänglig för allmänheten och visats av dess vaktare herr K. E. Larsson. Under arbetsåret har smärre reparationsarbeten utförts.

PUBLIKATION

Föreningens årsbok UPPLAND 1956 under redaktion av Nils Sundquist, Nils Ålenius och Manne Eriksson utsändes i början av 1957 till medlemmarna. Ur innehållet må anföras: »När Järnbron i Uppsala byggdes» av *Ruth Holmbäck*; »Roslagskulla kyrkas tillkomst» av *Gils Olsson Nordberg*; »Trojeborgarna i Uppland och några av deras fränder» av *Nils Sundquist*; »Daniel Skärberg, en uppländsk spelman» av *Aron Hallenberg*; »Sigtunas första ångbåt — ett hundraårsminne» av *Gunnar Hellström*; »Jonas Lindkvist — uppländsk tecknare och grafiker» av *Allan Ellenius* samt »Stockholms-Näs' hembygdsgård och museum» och »Roslagens Konstnärsgille» av *Anna-Märta Berg*.

VERKSAMHET NÄRA KNUTEN TILL FÖRENINGENS

De många hembygdsföreningarna ute i landskapet ha fortsatt sitt målmedvetna arbete till den uppländska hembygdsvårdens fromma. För den insats de sålunda gjort betygar Upplands fornminnesförening dem sin stora uppskattning. Föreningen står också i tacksamhetsskuld till de specialsammanslutningar, såsom Disastiftelsen, Stiftelsen Geijersgården m. fl., vilka genom sin verksamhet avbördat landskapsorganisationen viktiga ärenden inom kulturminnesvården.

Disastiftelsen

Disastiftelsen har fortsatt sin verksamhet genom sitt verkställande organ, Disanämnden, vilken haft följande sammansättning:

för *Upplands nation*: överläkare Tord Skoog och landsantikvarie Nils Sundquist med fil. mag. Inga Löwdin och med. lic. Curt Ahlander som suppleanter,

för *Upplands fornminnesförening*: direktör Eric Wolrath och fru Karin Bratt med intendent Nils Alenius och fru Anna Lovén som suppleanter,

för *Uppsala fabriks- och hantverksförening*: fabrikör Einar Norlund med chefsbyggmästare Anders Diös som suppleant,

för *Uppsala läns hemslöjdsförening*: fru Ester Hult med fröken Laijla Wallin som suppleant,

för *Uppsala läns husmodersförbund*: fru Aina Carlsson med fru Signe Swärd som suppleant,

för *Uppsala stad*: tillsyningslärare Harald Gustafsson med kyrkoherde Allan Svantesson som suppleant,

för *Jordbrukareungdomens förbund*: lantbruksattaché Göran Knutsson med landstingsman Gunnar Hübinette som suppleant, samt

vald av nämnden: f. regeringsrådet Adolf Lundevall.

Verkställande utskottet har, förutom av den av Upplands nation utsedde ordföranden överläkare Skoog, bestått av vice ordföranden fru Bratt, sekreteraren landsantikvarie Sundquist och skattmästaren f. regeringsrådet Lundevall.

Disagården. Under säsongen 1 maj—30 sept. 1956 har Disagården hållits öppen vardagar kl. 11—17, sön- och helgdagar kl. 13—17. Vaktare har varit sergeant Gunnar Blomberg. Gården har under den gångna säsongen besökts av 1 640 personer samt av ett flertal skolklasser från landskapet och Uppsala. (Skolklasser från Uppsala under lärares ledning få besöka gården utan avgift). I likhet med föregående år har Svenska Ungdomsringens Uppsalaavdelning fått disponera gården för dansaftnar mot en provision på inträdesbiljetterna, vilket givit ett värdefullt tillskott till stiftelsens kassa.

Disanämnden har haft förmånen att från Uppsala stad åtnjuta anslag för 1956 å 3 000 kr. i och för underhåll av de i Disagården ingående byggnaderna. Under året har smärre restaureringsarbeten samt permanent installation för elbelysning av Disagårdens festplats utförts. Disanämndens damkommitté har arrangerat ett antal samkväm, bl. a. en julmarknad på Upplands nation, vars behållning överlämnats som bidrag till rödfärgning av Disagårdens byggnader.

Stiftelsen Geijersgården

Vid Geijersgården har under arbetsåret vissa underhållsarbeten utförts. Stiftelsens ordförande är landshövding Georg Andréén. Till skattmästare efter agronom H. Killander har utsetts akademiräntmästare Sven Lindblad.

1956 års kommitté för ett stads- och landskapsmuseum i Uppsala

Under arbetsåret har den segslitna frågan om Upplandsmuseets arrangerande kunnat bringas mot sin lösning. I skrivelse av 16 aug. 1956 framlade 1955 års museidelegerade till sina uppdragsgivare sitt förslag om provinsmuseet, åtföljt av kostnadsberäkning och kostnadsfördelning, den förra baserad på av arkitekt SAR Åke Porne, Stockholm, utarbetade principritningar. Delegerades förslag innebar att provinsmuseets första etapp skulle utgöra Akademikvarnens i Uppsala restaurering och inredande till museum med både landskapsavdelning och stadshistorisk avdelning för Uppsala. Grundarna av provinsmuseet, vars verksamhetsområde skulle vara hela landskapet Uppland, föreslogs bli Uppsala stad, Uppsala läns landsting, Stockholms läns landsting samt Upplands fornminnesförening, vilkas bidrag till museets utbyggnad, inredning och årliga drift föreslogs utgå efter vissa procenttal. Sedan delegerades förslag godkänts av samtliga huvudmän och medel anvisats för arbetenas utförande, har definitiva ritningar, godkända av Kungl. Byggnadsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet, utarbetats av arkitekt SAR Åke Porne och arbetet utlysts på entreprenad. Som entreprenörer har antagits: för byggnadsarbetena Byggnadsfirman Anders Diös A. B., för värme-, sanitets- och ventilationsanläggningen A. B. J. F. Jansson, för elinstallationen Wikmans Elektriska Byrå och för installationen av oljeaggregat Ingenjörfirman Ånggenerator, Stockholm. Som kontrollanter för arbetena ha utsetts: för byggnadsarbetena stadsbyggmästare B. W. Åkerman, för värmeanläggningen ingenjör Charles Runemalm och för elanläggningen civilingenjör E. Reinedahl. Sedan byggnads- och arbetstillstånd medgivits på vissa villkor har ombyggnadsarbetena igångsatts 1 febr. 1957. Som restaurerings- och organisationskommitté har utsetts: från Uppsala stad drätselkammarens ordförande ombudsman Tycho Hedén, förste arkivarien fil. dr Manne Eriksson samt direktör Eric Wolrath; från Uppsala läns landsting dess ordförande landstingsman A. E. Elmroth och godsägaren fil. lic. Ferdinand Nilsson; från Stockholms läns landsting dess ordförande riksdagsman Gunnar Andersson samt från Upplands fornminnesförening landsantikvarie Nils Sundquist med professor Dag Strömbeck som suppleant. Kommittén har till sin ordförande utsett herr Elmroth, till vice ordförande herr Hedén och till sekreterare herr Sundquist. Ordföranden, vice ordföranden och sekreteraren fungera tillika som arbetsutskott. Iordningställande av museisamlingarna, för vilket särskilt anslag utgått, har påbörjats i för ändamålet lämpliga arbetslokaler.

Till denna avdelning i styrelseberättelsen vill fornminnesföreningen ytterligare omnämna några under arbetsåret av andra institutioner eller kommittéer utförda eller slutförda arbeten, som stå Upplands fornminnesförenings verksamhet nära.

Natur- och kulturskyddsnämnden för Uppsala län

Såsom tidigare har inom nämnden diskuterats naturvårdsåtgärder och olika fridlysningsobjekt. För att förhindra mindre önskvärd bebyggelse inom det ur naturskyddssynpunkt märkliga området Strandängarna vid Ledskär i Västlands och Österlövsta socknar har på Natur- och kulturskyddsnämndens hemställan byggnadsförbud enligt byggnadslagens § 122 utfärdats för nämnda område.

Inventering av grusåsar i Uppsala län

För att ur olika synpunkter, främst landskaps- och naturskyddssynpunkt, klassificera länets grusåsar och därmed erhålla uppfattning om vilka grusåsar som i möjligaste mån böra bevaras och vilka som kunna exploateras i första hand har inom Uppsala län påbörjats en inventering av grusåsarna. För densamma har för åren 1956 och 1957 beviljats ett statligt anslag om tillhoppa kr. 10 000. Inventeringen utföres av fil. lic. K. Gösta Eriksson med biträde av fil. mag. Tord Ingmar.

Inventering av gamla gårdar

Inom Uppsala stads kärnområde har under året för det anslag å kr. 1 500, som av Uppsala stad ställts till föreningens förfogande, flera av de gamla kvarteren med kulturhistoriskt värdefulla byggnader och gårdar blivit föremål för fotografering och beskrivning. I huvudsak har gatu- och gårdsfasaderna samt detaljer i byggnadernas yttre, såsom fönster- och dörrumfatningar, olika beslag m. m. fotograferats. De till gårdarna hörande ekonomibyggnaderna har ävenså fotograferats och deras ursprungsuppgifter i möjligaste mån identifierats. Arbetet har utförts av kandidaterna Lars-Åke Kvarning och Curt Malmros.

EXPEDITION, ARKIV M. M.

Föreningens expedition för utlösen av årsboken, biljettförsäljning till utflykter m. m. har varit förlagd till Sysslomansgatan 10, 2 tr.

Bibliotek och arkiv ha under året väsentligt utökats dels genom gåvor,

dels genom byten med andra fornminnesföreningar och hembygdsförbund. Till föreningens arkiv har köpman Ivar Laurén, målarmästare Ernst Sarby och fru Lisa Groth, Uppsala, överlämnat ett antal fotografier. En serie äldre kartor har överlämnats av ingenjör T. Svensson, Uppsala. Sundbybergs hembygdsarkiv har tillfört arkivet en Uppsala-karta från 1889 och arkivarie Gunnar Hellström, Sigtuna, ett fotonegativ av trojeborgen vid Södra Berghamn, Djurö socken.

I vissa fall har för föreningens verksamhet nödvändiga böcker inköpts. Största förvärvet har gjorts ur framlidne förste bibliotekarien Oskar Lundbergs Uplandicasamling. Föreningen vill lägga minnesgoda personer på hjärtat att skänka litteratur och bildmaterial, såsom fotos, teckningar, gravyrer m. m. rörande landskapet Uppland, till föreningens bibliotek och arkiv.

Fornminnesföreningen, som sedan flera år haft förmånen att få anslag från Uppsala stad för sjökapten Birger Jarl som tjänsteman på föreningens kansli och arkiv, uttalar sitt tack för det pliktrogna och nitiska arbete hr Jarl även under det gångna arbetsåret nedlagt.

EKONOMISK STÄLLNING

Föreningens ekonomiska ställning är alltjämt bekymmersam. Föreningen är därför i största behov av att få sina anslag från myndigheterna inom föreningens verksamhetsområde utökade. Föreningen gläder sig åt att även det gångna verksamhetsåret ur medlemssynpunkt varit tillfredsställande, men vill rikta en uppmaning till alla medlemmar att bidra till utökandet av medlemsnumerären. Härigenom skulle omfånget av publikationsverksamheten ej behöva inskränkas.

Föreningen vill slutligen till alla myndigheter, föreningar och enskilda, som under förlidet arbetsår på olika sätt lämnat verksamheten sitt stöd, rikta ett varmt tack för visad välvilja och förståelse.

Uppsala 11 april 1957.

GEORG ANDRÉN

ORDF.

Nils Sundquist

SEKR.